خبر

انتقاد پاول دوروف و ایلان ماسک از امنیت واتس‌اپ

ایسنا: در بحبوحه یک شکایت دسته‌جمعی علیه واتس‌اپ در سانفرانسیسکو که این پیام‌رسانِ متعلق به شرکت متا را به دسترسی به پیام‌های کاربران متهم می‌کند، پاول دوروف، بنیان‌گذار تلگرام، رمزنگاری واتس‌اپ را زیرسؤال برد. پاول دوروف در شبکه اجتماعی «ایکس» نوشت: باید کسی احمق باشد تا باور کند واتس‌اپ در سال ۲۰۲۶ امن است. وقتی ما نحوه پیاده‌سازی رمزنگاری واتس‌اپ را تجزیه و تحلیل کردیم، چندین بردار حمله پیدا کردیم. در این پست، دوروف به تجزیه و تحلیل داخلی تلگرام اشاره کرد که «بردارهای حمله» نامشخصی را در پیاده‌سازی رمزنگاری واتس‌اپ آشکار می‌کند، اگرچه هیچ جزئیات عمومی منتشر نشده است. ایلان ماسک هم در انتقاد از واتس‌اپ، به مدیرعامل تلگرام پیوست. مدیرعامل تسلا پستی را در «ایکس» به اشتراک گذاشت و نوشت: «واتس‌اپ امن نیست. حتی سیگنال هم جای سؤال دارد. از «چت ایکس» استفاده کنید». ماسک در حال پاسخ به پستی از «داج دیزاینر» بود که گزارش بلومبرگ در مورد طرح دعوی علیه متا را نقل کرده بود.

یادداشت

خاموشی اینترنت، خاموشی صدای ایران‌دوستان

ادامه از صفحه اول

هفتم. قطعی اینترنت، به عمد یا غیرعمد، کاری کرده است که در شرایط تاریخی فعلی کشور، صداهایی بیشتر شنیده شوند که به عمد یا غیرعمد کمر به ویرانی ایران از طریق بمب‌ها، موشک‌ها و گلوله‌های دولت خارجی بسته‌اند. سیاست‌گذاران ایرانی شاید نگران آن هستند که با برقراری اینترنت، بخشی از محتوای شبکه‌های اجتماعی علیه کشور و نظام و مبلغ آشوب و خشونت باشند. نگرانی بی‌موردی است؛ این کار را همان تلویزیون‌ها دارند انجام می‌دهند. قطعی اینترنت فقط صدای ایران‌دوستان واقعی را در تقابل با ایران‌فروشان طرفدار مداخله نظامی خاموش می‌کند.

چرا در شرایط تحریمی چندنرخی‌بودن ارز ضروری است؟

ادامه از صفحه ۳

...و آیا جایگزین معتبری که بتواند نیازهای کشور را به صورت کارآمدتری پاسخ‌گو باشد، وجود دارد؟ ایده تک‌نرخی‌کردن ارز که از ابتدای دولت چهاردهم به صورت جدی مطرح شد و در یک مرحله در سال ۱۴۰۳ با شکست مواجه شد و در سال جاری مجددا با شدت و حدت بیشتری در دستور کار قرار گرفت، مجددا محکوم به شکست است، چراکه مجددا ما سه نرخ دلار در کشور داریم؛ نرخ دلار مربوط به دارو و نان معادل ۲۸هزارو ۵۰۰، نرخ دلار تالار ارز بانک مرکزی معاول ۱۲۸ هزار تومان و نرخ آزاد ارز که حدود ۱۵۰ هزار تومان است و انتظار می‌رود با تزریق مبالغ سنگین به‌عنوان سرمایه در گردش از محل چاپ پول به تولیدکنندگان که برای اجرای این طرح غلط گریزناپذیر است، افزایش شدیدی داشته باشد. شکست تک‌نرخی‌سازی قیمت ارز امری است که از منطق اقتصاد ایران برمی‌خیزد و تا آن منطق برقرار است، امکان تک‌نرخی کردن وجود ندارد. شاید تجربه فراوان آقای دکتر نوبخت در سازمان برنامه و بودجه که تقریبا بخش عمده دهه ۹۰ را در بر می‌گیرد، باعث شده است تا ایشان اخیرا بفرمایند وقتی می‌شنوم که عده‌ای می‌خواهند دلار را تک‌نرخی کنند، خنده‌ام می‌گیرد. اگر تلاش نافرجام سال ۱۴۰۱ را نیز به این ناکامی‌ها اضافه کنیم، این سؤال مطرح می‌شود که چرا سیاست‌گذار اقتصادی بر این اشتباه اصرار دارد؟ در این زمینه می‌توان به عواملی همچون ناآگاهی از شرایط و زمینه‌های شکل‌گیری وضعیت چندنرخی موجود، عدم تسلط کافی بر تئوری‌ها و مبانی علم اقتصاد و نبود تجربه اجرائی کافی و همچنین تعارض منافع و حرکت در جهت باندها و گروه‌های سیاسی و اقتصادی که لزوما منافع آنها در جهت منافع ملی و منافع مردم نیست، اشاره کرد. بااین‌حال، هر تلاش نافرجام در این خصوص، هزینه‌های گزافی را بر دوش مردم و نظام می‌گذارد. از چاپ پول و افزایش شدید نقدینگی و افزایش بی‌رویه تورم و افزایش نااطمینانی در اقتصاد تا بروز بحران‌های اجتماعی . از همه اینها مهم‌تر سرمایه اجتماعی کشور است که در هر مرحله با افت شدید مواجه می‌شود و کلیت نظام، کشور و مردم آسیب می‌بینند و فضا را برای سوءاستفاده دشمنان این مرز و بوم مهیا می‌کند. توصیه اکید در این زمینه آن است که در شرایط موجود، لازم است چندنرخی‌بودن ارز از سوی دولت به‌عنوان یک واقعیت ناگزیر پذیرفته شده و از تلاش برای برداشتن آن پرهیز شود و به جای آن، اقداماتی که آسیب‌های سه‌نرخی را کاهش می‌دهد، در دستور کار قرار گیرد؛ ازجمله افزایش شفافیت درباره دریافت‌کنندگان ارز ترجیحی و رصد و پیگیری مجدانه و کسب اطمینان قابل قبول از برخورد ارزهای تخصیص‌یافته به اقشار هدف. اما شاید نکته مهم‌تر پرهیز از اعمال سیاست‌های تورم‌زا در کشور است که خود به افزایش قیمت ارز در بازار آزاد منجر شده و انگیزه رانت‌جویی را افزایش می‌دهد. به نظر می‌رسد اگر دولت به جای پرداختن به سیاست غیرقابل اجرای تک‌نرخی‌کردن ارز و درگیرشدن با مردم عصبانی در کوچه و خیابان، توان فنی خود را بر خاموش‌کردن موتورهای ایجاد بدهی متمرکز کند که عامل اصلی کسری بودجه و تورم در کشور هستند، باعث ثبات بیشتر در اقتصاد کشور شده و افزایش مداوم نرخ ارز نیز تا حد زیادی مهار می‌شود. سخن پایانی اینکه در صورت اصرار دولت در اعمال سیاست اشتباه تک‌نرخی‌کردن ارز و قراردادن نرخ تالار ارز بانک مرکزی روی ۱۳۰ هزار تومان، بروز تورم‌های سه‌رقمی بسیار نزدیک و کاملا محتمل است.

جلسه پرتنش شرکت‌های اقتصاد دیجیتال برای حل مشکل قطع اینترنت بدون حضور نماینده شعام برگزار شد

نشست بی‌حاصل

چندین مدیر حاضر در این جلسه در گفت‌وگو با «شرق» اعلام کردند که آنها دور هم جمع شدند و به جای حل مشکل، دوباره برای خودشان از مشکلاتشان گفتند

سونیتا سراب‌پور: بیش از ۳۰ شرکت فعال در حوزه اقتصاد دیجیتال روز گذشته (۷ بهمن) در جلسه‌ای گرد هم آمدند که قرار بود صدای خود درباره مشکلات‌شان به‌واسطه قطعی طولانی اینترنت و محدودیت‌های دیجیتال را به صورت مستقیم به گوش تصمیم‌گیران برسانند. در این جلسه که طبق برنامه‌ریزی، نماینده شورای عالی امنیت ملی از میزبانان اصلی بود، حاضر نشده و دلیل حضورنداشتن نماینده شورا هم یک جلسه فوری برای او اعلام شده است. در نهایت در کنار اینکه خبرنگاری هم به این جلسه راه داده نشده، نماینده شورای عالی امنیت ملی (شعام) غایب بزرگ جلسه بوده است. در تماس «شرق» با چند مدیر حاضر در جلسه مشخص شده که این جلسه به دنبال حضورنداشتن نماینده «شعام»، باعث عصبانیت مدیران شرکت‌هایی شده که این روزها به خاطر قطع‌بودن اینترنت کسب‌وکارشان دچار ضرر و زیان مادی و معنوی جبران‌ناپذیری شده است. مدیران عصبی و خسته از تکرار مشکلات برای خودشان، اعلام کرده‌اند که دوباره در جلسه‌ای حاضر شده‌اند تا برای مشکلات‌شان کنار هم افسوس بخورند. این جلسه که بعد از نزدیک به سه ساعت بدون خروجی به پایان رسیده، با یک وعده همراه بوده و آن اینکه از ظهر روز ۷ بهمن بخش زیادی از محدودیت‌های اینترنت برداشته خواهد شد.

کمدی برای گریستن

جلسه روز گذشته، به‌ظاهر فرصتی برای شنیده‌شدن صدای فعالان اقتصاد دیجیتال و استارت‌آپی با بانیان قطعی اینترنت بود؛ اما آنچه رخ داد، حکایتی متفاوت از انتظارها را روایت می‌کند. تماس «شرق» با چند مدیر حاضردر این جلسه و بررسی مشاهدات آنها، روشن می‌کند که جلسه به جای گفت‌وگوی سازنده و ارائه راهکار، به یک جمع‌بندی پرتنش و به تعبیر یکی از مدیران باسابقه آی‌تی، به «کمدی» تبدیل شد: مدیران دور هم جمع شدند، دوباره از مشکلات و محدودیت‌هایشان، سخن گفتند و در نهایت، بانیان وضعیت فعلی هیچ توضیح و تعهدی ارائه نکردند. به گفته یکی از مدیران استارت‌آپی حاضر در جلسه، اساسا منطق برگزاری نشست از ابتدا محل سؤال بوده است. به تعبیر او، جلسه‌ای که با عنوان «شنیدن صدای کسب‌وکارهای اقتصاد دیجیتال» برگزار شد، در حالی شکل گرفت که هیچ‌کدام از نهادهای تصمیم‌گیر واقعی در حوزه امنیت و سیاست‌گذاری اینترنت در آن حضور نداشتند: «همین غیبت، جلسه را از همان ابتدا به یک گفت‌وگوی یک‌طرفه تبدیل کرده بود: کسب‌وکارها حرف می‌زدند، اما «طرف مقابل» اساسا وجود نداشت».

او می‌گوید آنچه در جلسه مطرح شد، نه مطالب تازه‌ای بود و نه افشاگری یا داده جدیدی. همه چیز حول بدیهیات می‌چرخید: خسارت قطعی ۲۰روزه اینترنت، اختلال در سرویس‌ها، نابودی اعتماد کاربران، توقف رشد، آسیب به سرمایه‌گذاری و فرسایش منابع انسانی. مسائلی که به تعبیر او «چیزهایی بود که خود تصمیم‌گیران هم بهتر از ما می‌دانند». اما به باور او وقتی نهادی که قرار است تصمیم بگیرد، حضور ندارد، حتی دقیق‌ترین تحلیل‌ها هم به مونولوگ‌های بی‌اثر تبدیل می‌شوند.

از نگاه این فعال استارت‌آپی، بخش مهم‌تر ماجرا، نحوه مواجهه با موضوع «اینترنت طبقاتی» بود. موضوعی که بارها در جلسه مطرح شد، اما هیچ پاسخ رسمی، شفاف و ساختارمندی به آن داده نشد. او به روایت تصمیم‌هایی مانند «سطح‌بندی دسترسی اینترنت» اشاره می‌کند؛ سطوحی که بدون توضیح شفاف، بدون تعریف عمومی، و بدون مسئول مشخص اعلام می‌شوند. مفاهیمی مانند «سطح دو» یا «بازترشدن اینترنت» در این جلسه در حالی مطرح شده که حتی شرکت‌های حاضر هم دقیقا نمی‌دانستند این سطوح چه معنا و چه مصداق عملی‌ای دارند و چه سرویس‌هایی قرار است باز یا بسته بمانند.

حذف رسانه

نبود رسانه و خبرنگار در جلسه، به نظر او نشانه دیگری از ماهیت این نشست بود. جلسه‌ای بسته، بدون شفافیت عمومی، بدون امکان روایت مستقل و بدون فشار افکار عمومی. به گفته او، حتی خود حاضران نیز نگران بودند که بیان صریح‌تر انتقادات می‌تواند برای‌شان تبعاتی ایجاد کند. همین فضا باعث شده بود گفت‌وگوها محافظه‌کارانه، کنترل‌شده و در نهایت بی‌اثر باقی بماند. جمع‌بندی این مدیر استارت‌آپی از جلسه، توصیفی تلخ است: نشستی که در آن فقط کسب‌وکارها حرف زدند، بدون آنکه مخاطب واقعی حضور داشته باشد. نه پاسخ روشنی داده شد، نه تصمیم شفافی اعلام شد، نه سازوکار مشخصی برای تغییر وضعیت ارائه شد. به تعبیر او، این جلسه بیش از آنکه یک گفت‌وگوی سیاستی باشد، به یک «تخلیه روانی جمعی» شبیه بود؛ جایی برای گفتن دردهایی که همه از قبل می‌دانستند، بدون هیچ افق واقعی برای حل مسئله.

در همین زمینه یکی از مدیران شرکت‌های استارت‌آپی در گفت‌وگو با «شرق» توضیح می‌دهد که نشانه‌های بی‌اعتمادی و ترس از شفافیت حتی پیش از برگزاری جلسه آشکار بود. او می‌گوید در این جلسه باید رسانه‌ها حضور داشته می‌داشتند و او از شورای امنیت خواسته بود تا رسانه‌ها را دعوت کند، اما در نهایت پاسخ شورا به این درخواست منفی بوده است. «وقتی امکان روایت مستقل وجود ندارد و قرار نیست کسی بیرون از اتاق بشنود چه گذشته، کنترل فضا از دست برگزارکننده خارج می‌شود». به تعبیر او، عصبانیت انباشته‌شده کسب‌وکارها بالاخره فوران می‌کند و هرکس هرچه در دل دارد می‌گوید، نه با امید به نتیجه، بلکه از سر فرسودگی. در چنین شرایطی، حتی اگر گفته شود نمایندگانی از نهادهای امنیتی «به صورت غیرعلنی» حضور دارند یا به دلایل امنیتی صحبت نمی‌کنند، این توضیح دیگر قانع‌کننده نیست.

این مدیر استارت‌آپی می‌گوید تناقض اصلی جلسه جایی پررنگ‌تر شد که هم‌زمان از «بالاآمدن سطح دسترسی اینترنت» صحبت می‌شد، درحالی‌که شواهد عملی چیز دیگری را نشان می‌داد. از نگاه او، وقتی تأییدهای غیررسمی درباره حرکت به سمت وایت‌لیست‌کردن اینترنت وجود دارد، حرف‌زدن از بهبود سطح دسترسی بیشتر شبیه یک بازی زبانی است تا یک تصمیم واقعی. به بیان دیگر، مسئله دیگر صرفا قطع یا وصل اینترنت نیست، بلکه نوعی بازطراحی دسترسی است که به صورت غیرشفاف و تبعیض‌آمیز پیش می‌رود.

او ساختار تصمیم‌گیری را مسئله ریشه‌ای‌تری می‌داند. به اعتقادش، الگوی حاکم این است که تصمیم‌ها به‌شدت متمرکز گرفته می‌شوند، اما اجرای آنها تکه‌تکه، نامنسجم و براساس میزان قدرت هر نهاد پیش می‌رود. نتیجه چنین مدلی، نه استراتژی روشن است و نه پاسخ‌گویی مشخص. به گفته او در جلسه‌ای که فقط نمایندگان شرکت‌ها حضور داشتند، عملا همان حرف‌هایی تکرار شد که همه از قبل می‌دانستند؛ با این امید مبهم که شاید کسی در نهایت آنها را «منتقل» کند، بی‌آنکه معلوم باشد این «کسی» دقیقا کیست و چه اختیاری دارد.

درجست‌وجوی امیدی کوچک

آن‌طورکه او می‌گوید، در این جلسه حدود ۴۰ نفر از شرکت‌ها حاضر بودند؛ افرادی که با حداقل امید آمده بودند تا صدای‌شان شنیده شود و شاید تغییری هرچند کوچک رخ دهد. اما جمع‌بندی نهایی، حتی در خوش‌بینانه‌ترین حالت، ناامیدکننده بود: وعده ادامه گفت‌وگو، بدون زمان‌بندی، بدون تعهد و بدون تصمیم مشخص. او می‌گوید تجربه دیدارهای موازی با چهره‌های سیاسی و تصمیم‌ساز هم همین تصویر را تکمیل کرده است؛ اینکه مسیرهای رسمی و غیررسمی هر دو به بن‌بست رسیده‌اند.

جمع‌بندی این مدیر استارت‌آپی تلخ و صریح است: کسب‌وکارها امروز «اینترنت» می‌خواهند و مطالبه‌گر امتیاز خاصی نیستند. خواسته‌شان ساده است؛ اینترنتی پایدار و قابل اتکا برای ادامه حیات. اما در فضایی که حتی شنونده‌ای نیست، جلسه‌ها بیشتر به اضافه‌شدن یک سطر دیگر به فهرست ناکامی‌ها شبیه‌اند تا گامی در مسیر حل مسئله.

روایت‌ها درباره غیبت یا حضور نمایندگان نهادهای حاکمیتی یکدست نیست. یکی دیگر از مدیران شرکت استارت‌آپی برخلاف برخی ادعاها، به «شرق» می‌گوید افرادی از برخی دستگاه‌ها دیده شدند و حتی با برخی از حاضران خوش‌وبش داشته‌اند، اما در نهایت نماینده‌ای که قرار بود به‌صورت رسمی صحبت کند، در جلسه حضور مؤثری نداشته است. به گفته او، از شورای عالی امنیت ملی نام فردی مشخص به‌عنوان نماینده مطرح شده بود، اما در نهایت اعلام شد به دلیل جلسه‌ای دیگر امکان حضور فعال پیدا نکرده است. به باور او همین وضعیت مبهم، بار دیگر نشان داد که مسئله فقط «بودن یا نبودن» نیست، بلکه مسئله اصلی «پاسخ‌گو بودن» است. او فضای جلسه را بیشتر شبیه به یک روند فرسایشی توصیف می‌کند تا یک گفت‌وگوی برای حل مشکل. به تعبیر او، آنچه رخ داد بیش از هر چیز «گفتاردرمانی» بود؛ هر کسب‌وکار از زاویه خودش توضیح داد که قطع و محدودیت اینترنت چه آسیبی به فعالیتش زده، بدون آنکه بحثی ساختاری، مبتنی بر داده‌های تجمیع‌شده یا ارائه تصویر کلان از وضعیت شکل بگیرد. نه آمار مشخص و رسمی روی میز بود و نه چارچوبی که نشان دهد این گفته‌ها قرار است به تصمیمی مشخص منجر شود.

این مدیر استارت‌آپی می‌گوید حتی در سطح پاسخ‌گویی هم، نقش‌ها مبهم بود. فردی که در جلسه به‌عنوان شنونده و واسطه معرفی شد، به‌صراحت اعلام کرد که اختیار مستقیم در حوزه فیلترینگ و سیاست اینترنت ندارد و صرفا می‌تواند شنونده باشد و «قول مساعدت» بدهد. به باور او، این دقیقا همان الگویی است که در ۱۵ تا ۲۰ روز گذشته بارها تکرار شده است: شنیدن دغدغه‌ها، دادن وعده‌های کلی و در نهایت، نبود هرگونه خروجی ملموس. با این حال، روایت او کاملا ناامیدانه نیست. او می‌گوید خوش‌بینی امروز کسب‌وکارها از جنس امید به نتیجه نیست، بلکه بیشتر شبیه امید به بقاست. به تعبیرش، اگر قرار بود ناامید باشند، بسیاری از این شرکت‌ها باید همین حالا تعطیل می‌کردند. همین که هنوز زنده‌اند و همچنان تلاش می‌کنند با هر نهاد و هر فردی وارد گفت‌وگو شوند، نشانه‌ای از این خوش‌بینی حداقلی است؛ خوش‌بینی‌ای که بیشتر از سر اجبار است تا اطمینان.

اقتصاد دیجیتال از بین رفته

در مقابل، یکی دیگر از مدیران اکوسیستم اقتصاد دیجیتال که ناامیدتر از همیشه به نظر می‌رسد، می‌گوید این جلسه بیشتر از همه این موضوع را پررنگ کرد که دیگر چیزی به نام اقتصاد دیجیتال باقی نمانده است. او در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید بخش عمده‌ای از مطالبی که در این جلسه ارائه شد، واقعیت‌های شناخته‌شده و «واضح» بود؛ یعنی خسارت‌ها و مشکلاتی که هر کسب‌وکاری در این مدت تجربه کرده، پیش‌تر ثبت شده و قابل تشریح بود. او تأکید می‌کند که جلسه پرتنش بود و عصبانیت حاضران ملموس بود؛ چراکه این اولین جلسه نبود و طی ماه‌های اخیر، چندین نشست مشابه برگزار شده بود، بدون اینکه تغییری محسوس حاصل شود. او می‌گوید نگرانی اصلی کسب‌وکارها از این است که هرچه گفته شده، صرفا شنیده شود و هیچ انتقال یا اقدام مؤثری از سوی نهادهای تصمیم‌گیر رخ ندهد. جمع‌بندی او این است که جلسه، با وجود تلاش برای ارائه داده‌ها و شفاف‌سازی خسارت‌ها، بیشتر به تکرار واقعیت‌های روشن و بازگوکردن دردهای کسب‌وکارها محدود شد و خروجی عملی ملموسی نداشت. به گفته او وضعیت فعلی، پرتنش و نامطمئن است و تنها «شنونده بودن» و «قول مساعدت» از نهادهای مسئول، همچنان ادامه دارد؛ بدون اینکه گره‌ای از مشکلات اقتصاد دیجیتال باز شود.

جلسه دیروز بیش از هر چیز تصویری روشن از بن‌بست فعلی اقتصاد دیجیتال در ایران ارائه کرد: جمعی از مدیران فعال، خسته از تکرار مشکلات، عصبی از بی‌توجهی نهادهای تصمیم‌گیر، و غافل از اینکه صدای‌شان را چه کسی می‌شنود و چه کسی قادر است تصمیم بگیرد. جلسه بدون حضور نماینده اصلی شورای عالی امنیت ملی، بدون رسانه و با وعده‌ای مبهم درباره حذف محدودیت‌های اینترنت، بیش از آنکه راه‌حل ارائه دهد، به یک تخلیه روانی جمعی و گفتاردرمانی بدل شد.

تناقض اصلی جلسه جایی پررنگ‌تر شد که هم‌زمان از «بالاآمدن سطح دسترسی اینترنت» صحبت می‌شد، درحالی‌که شواهد عملی چیز دیگری را نشان می‌داد

جدول ۵۲۵۴ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پیلوت- پارچه باریکی که به لبه آستین دوخته می‌شود- در هنگام شب ۲- چالاکی و چابکی- ناگزیر- جدید ۳- عید ویتنام- نماد کشور فرانسه- بدنام ۴- بی‌حال و کم‌بنیه- خواب کودکانه- طرف ۵- پوست درخت خرما- ستاره- از شدت خنده بی‌حال شدن ۶- ترمومتر- گندمگون- گهواره ۷- گوشه‌ای در دستگاه نوا- جلادهنده کفش- مزدور ۸- زمین آذری- کتاب مصور جغرافیا- جابه‌جاکننده- خطایی در ورزش تنیس ۹- مجروح- پشت‌گرم- نوعی نان حجیم ۱۰- ویژه- دردناک- آسوده و راحت ۱۱- متناوب- افسوس- فارسی باستان ۱۲- کلاس عربی- وسیع‌ترین قاره- بینی ۱۳- خواب خیال‌انگیز- معادل فارسی جمعیت- قورباغه ۱۴- صد مترمربع- از خوراکی‌های سنتی کرمان- آلبومی با آواز محمدرضا شجریان در دستگاه شور ۱۵- دوره‌ای از بیماری- خنجر کوچک- فدراسیون بین‌المللی شنا

عمودی:

۱- انگشت ابهام- دانش ذاتی- محله‌ای در جنوب شهر تهران ۲- بازیکن شاخص تیم ملی والیبال نشسته ایران- واحد شمارش کاغذ ۳- تکرار حرفی- پاکدامنی- مقابل عمومی ۴- امتحان نوشتنی- ساز و برگ زین اسب- بهبود ۵- خداشناسی- پروازکننده- پوستین ۶- بدپیله- خجالتی- پست‌فطرتی ۷- بزرگی و عظمت- مطابق قانون و عرف اداری- آواز آهنگین ۸- دوستان- اضافه‌کردن به مدت مقرر ۹- دانه تند خوراکی- لگن ظرفشویی- یار ویس ۱۰- آژیر خطر- جریان متناوب برق- وقت، زمان ۱۱- از غروب تا طلوع آفتاب- کاغذفروش- شهر قصه‌های هزارویک شب ۱۲- خداحافظی- گیاه ساده تک‌سلولی- بتی در عصر جاهلیت ۱۳- نوعی لباس بچه- به هیچ وجه- حرف دهن‌کجی ۱۴- گهواره- رمانی عاشقانه نوشته آلیس واکر، نویسنده آمریکایی ۱۵- یگانی نظامی برای حمل‌ونقل نیروها- پول خرد گرجستان- بی‌هوشی

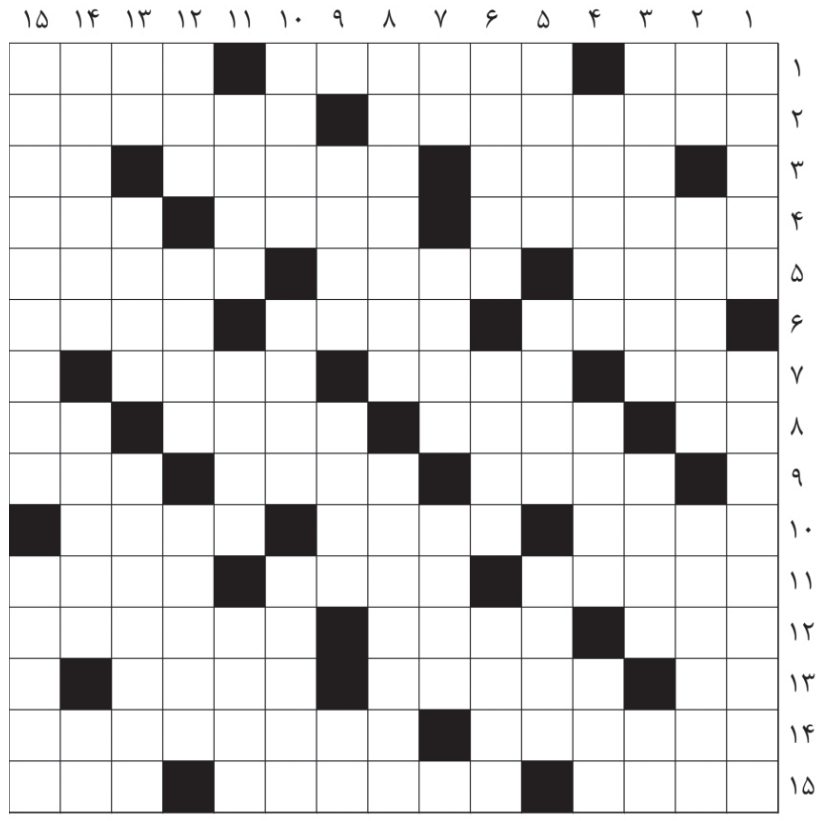

حل سودوکو ۴۲۵۰

۴	۸	۱	۳	۹	۵	۶	۷	۲
۹	۶	۳	۲	۱	۷	۴	۸	۵
۷	۵	۲	۴	۶	۸	۹	۳	۱
۱	۲	۴	۶	۸	۳	۷	۵	۹
۳	۷	۶	۹	۵	۴	۲	۱	۸
۸	۹	۵	۱	۷	۲	۳	۶	۴
۶	۳	۹	۸	۲	۱	۵	۴	۷
۲	۱	۷	۵	۴	۶	۸	۹	۳
۵	۴	۸	۷	۳	۹	۱	۲	۶

۶	۴	۲	۵	۸	۱	۳	۷	۹
۹	۸	۱	۷	۴	۳	۲	۵	۶
۵	۳	۷	۹	۲	۶	۱	۴	۸
۱	۶	۴	۲	۳	۷	۸	۹	۵
۳	۵	۹	۸	۶	۴	۷	۱	۲
۷	۲	۸	۱	۹	۵	۴	۶	۳
۲	۱	۳	۴	۵	۹	۶	۸	۷
۸	۷	۵	۶	۱	۲	۹	۳	۴
۴	۹	۶	۳	۷	۸	۵	۲	۱

حل جدول ۵۲۵۳

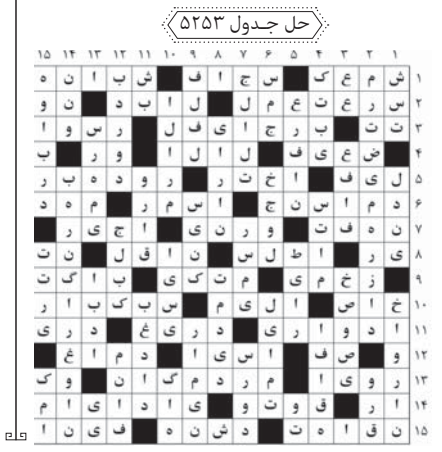

سودوکو سخت ۴۲۵۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

					۶	۲		
	۵		۲	۷			۳	
	۴	۲						۸
		۱		۸				۳
			۷	۱	۳			
۳				۲		۸		
۲						۶	۴	
	۶			۴	۱		۸	
		۴	۹					

سودوکو ساده ۴۲۵۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۵				۸	۷		۹	۴
	۳		۹					
	۹	۷			۵	۸		۳
	۷	۸						
		۹		۲		۳		
						۲	۷	
۴		۱	۶			۷	۳	
					۴		۱	
۷	۸		۲	۱				۹